

спортивної команди: навч.-метод. посіб. Вінниця: ВДПУ ім.М.Коцюбинського, 2006. 113 с.

5. Kolosov A., Voitenko S., Kostiukevych V., Vozniuk T., Perepelytsia M., Svirshchuk N., Chernyshenko T. Comparative Performance of Soccer Teams of Different Age Groups. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*. 2022. Vol. 22(2). P. 242-248. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2022.2.14>

АНАЛІЗ ГРУПОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЮНАЦЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД

Коцюбняк Вадим, Кирилюк Максим

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Резюме. Групова ефективність – це самосприйняття учасників групи щодо можливостей її діяльності, взаємодії між членами групи для досягнення загального успіху. Спеціальна наукова розробка феномену групової ефективності юнацьких футбольних команд становить теоретичний інтерес, а також має практичну потребу для вирішення прикладних проблем спортивної психології, що робить її актуальним завданням у сучасному футболі.

Summary. Group effectiveness is the self-perception of group members regarding the possibilities of its activities, interaction between group members to achieve overall success. Special scientific development of the phenomenon of group effectiveness of youth football teams is of theoretical interest, and also has a practical need for solving applied problems of sports psychology, which makes it an urgent task in modern football.

Актуальність проблеми. Підвищення групової ефективності юнацьких футбольних команд є важливим завданням, яке доводиться вирішувати тренерам, спортивним психологам і педагогам. Найчастіше футболісти усвідомлюють це через розвиток навичок міжособистісної взаємодії, сумісності гравців і підвищення їх згуртованості у команді. Враховуючи інтенсивність комунікативних та інтерактивних процесів, кооперації та конкуренції, сприяння та маніпулювання між футболістами, важливість цих чинників у юнацькому футболі стає все більш актуальним.

Незважаючи на активну увагу науковців до проблеми групової ефективності юнацьких футбольних команд, існуючі дослідження не в повній мірі задовольняють потреби спортивних психологів щодо оцінки групової ефективності та визначення чинників її регуляції, що зумовлює актуальність даної роботи.

Мета роботи – теоретично розглянути передумови наукової розробки феномена групової ефективності юнацької футбольної команди.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової та методичної літератури.

Результати дослідження. У новітній зарубіжній спортивно-

психологічній літературі широко представлені дослідження спортивних команд, які послідовно демонструють взаємозв'язок групової ефективності гравців із результативністю команди [1, 4]. Також у наукових дослідженнях було зафіксовано взаємозв'язок групової ефективності з рівнем командної згуртованості та продуктивності волейбольних команд. Волейболісти з високими показниками спільних дій, як правило, сприймають та оцінюють групову ефективність своєї команди вище [2, 5]. У той же час, вивчення психологічних навичок баскетбольних команд показало взаємозв'язок між показникам групової ефективності, самоефективності, а також тактичними навичками та здібностями до концентрації, незалежно від статі, віку та спортивної кваліфікації [2]. Незважаючи на активні практичні дослідження, уявлення про групову ефективність спортивних команд, її розуміння, зміст і структуру не можна повною мірою назвати сталою.

Однією з перших ідей вивчення групової ефективності з'явилася у працях А. Бандури (1986), який запропонував її як функціональне розширення індивідуальної ефективності, хоч і не еквівалентне сумі індивідуальних самоефективностей групи [1, 4]. Групова ефективність, на його думку, включає самосприйняття учасників групи щодо можливостей її діяльності, взаємодії між членами групи для досягнення загального успіху. Водночас, автор визначив феномен групової ефективності як групову віру в загальну здатність організувати та виконувати спільні дії, необхідні для досягнень певної мети.

Найбільш простий рівень розгляду групової ефективності є сумою зусиль всіх членів команди. Однак ефект синергічності, що нерідко досягається в результаті злагодженої спільної спортивної діяльності, робить її більшим, ніж проста сума індивідуальних дій футболістів, виділяючи, таким чином, самостійний феномен. Поєднання ж індивідуальної та групової ефективності можна розглядати як ще один рівень оцінювання ефективності спільних дій – організаційний, що дає можливість оцінити якість спільної діяльності футболістів, наприклад, на клубному рівні, при оцінюванні ефективності взаємодії гравців у командах, де актуальними є завдання взаємосприяння представників тренерського штабу, спортсменів, групи супроводу тощо.

Одночасно інтерес до дослідницької проблеми становить питання систематизації факторів, які детермінують групову ефективність:

- виникнення напруження, конфліктності у міжособистісних відносинах і низька згуртованість юнацької футбольної команди;
- наявність несумісності на психологічному рівні;
- невідповідність кваліфікації спортсменів поставленому завданню;
- присутність футболістів із високою агресивністю і рівнем домінування, які прагнуть взяти роль лідера;
- розбіжності в футболістів самооцінки здібностей із рівнем майстерності й оцінкою цих здібностей із командою в цілому;
- зниження майстерності та самовіддачі у партнерів по команді внаслідок порушення ними тренувального режиму;
- наявність прихованої конкуренції між гравцями за місце в основному

складі;

- наявність у команді «улюбленців» тренера;
- нав'язування тренером ігрового стилю, який не відповідає перевагам і можливостям спортсменів;
- низький рівень сприйняття тренера як особистості та як фахівця;
- невідповідність результатів виступу в змаганнях очікуванням команди;
- наявність у команді групи футболістів, які неоднаково ставляться до установок тренера, до нормативних розпоряджень, прийнятих у цій команді тощо [1].

Висновки. Спеціальна наукова розробка феномену групової ефективності юнацьких футбольних команд становить теоретичний інтерес, а також має практичну потребу для вирішення прикладних проблем спортивної психології, що робить її актуальним завданням у сучасному футболі.

Список використаних джерел:

1. Войтенко С.М. Психолого-педагогічні засоби регуляції спільної діяльності спортивних команд із різним типом взаємодії : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Львів, 2017. 227 с.
2. Kolosov A., Voitenko S., Kostiukevych V., Vozniuk T., Perepelytsia M., Svirshchuk N., Chernyshenko T. Comparative Performance of Soccer Teams of Different Age Groups. *Teoriâ ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*. 2022. Vol. 22(2). P. 242-248. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2022.2.14>
3. Bandura A. *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman and Company, 1997.
4. Carron A. V. Cohesion and performance in sport: A Meta-analysis / A. V. Carron, M. M. Colman, J. Wheeler // *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2002. Vol. 24, N 2, 1. P. 68 – 188.
5. Ramzaninezhad R. The relationship between collective efficacy, group cohesion and team performance in professional volleyball teams / R. Ramzaninezhad, M. H. Keshtan, M. D. Shahamat // *Brazilian Journal Biomotricity*. 2009. Vol. 3, N 1. P. 31 – 39.

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДИКИ КОМПЛЕКСНОГО ВІДБОРУ ЮНИХ БОКСЕРІВ НА ПОЧАТКОВИХ ЕТАПАХ БАГАТОРІЧНОГО ТРЕНУВАННЯ

Лозінський Віталій, Шевчук Мар'яна, Головащенко Тарас

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Резюме. У статті висвітлені питання розробки методики спортивного відбору й орієнтації юних боксерів на початкових етапах багаторічного тренування з урахуванням комплексного підходу. Також представлено перелік показників фізичного розвитку, фізичної і функціональної підготовленості, які сприятимуть суттєвому підвищенню змагальних результатів.